

قیاس مع الفارغ

الگوی مبارزه ما و الگوی مبارزه گاندی

امیر فیض حقوقدان

این تحریر، بمناسبت بیاتیه اخیر اعلیحضرت در راستای تجلیل از مهاتما گاندی تنظیم و حضور معظم ایشان تقدیم میگردد.

مقایسه بین دوشخص از محالات و ناممکنات است. زیرا لازمه صحتی قیاس، منظور داشتن جمیع احوالات آن دوشخص است و این مهم نه انجام پذیر است و نه، شناخت تشابهات آنها مقدور البته که مقایسه و موازنه جسمانی دو ویاچند نفر از این محدودیت خارج است ولی قیاس بین دونظریه ویا جزئی از احوال اشخاص هم ممکن است و هم مرسوم. از باب مثال – نظردو فیلسوف رامیشود به قیاس کشید ولی خود آن دو فیلسوف را نمیشود، چون در ترازوی قیاس قرار نمیگیرند.

واما بعد، قیاس در تز نافرمانی مدنی

تز نافرمانی مدنی اعلیحضرت رابا تز مقاومت منفی گاندی و نیز برخی عقاید و نظرات اورامیتوان باندیشه های اعلیحضرت و تبعیت های ناشی از آنها در ترازوی قیاس و نتیجه گیری قرارداد، بدون اینکه شخصیت آن دو متشخص، به قیاس آورده شود چرا که پدیده های هویتی، نژادی، فرهنگی و امثال آنها و نیز عوامل زمانی و ملیتی و غیره اجازه قرار گرفتن آن دو شخصیت را در میزان قیاس نمیدهد.

مقایسه نخست، مبارزه برای استقلال هند و وحدت ملی

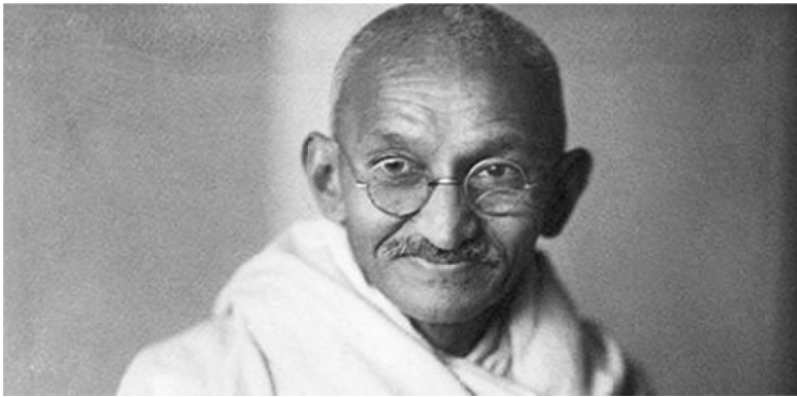
هدف نهانی گاندی دو چیز بود نخست تحصیل استقلال هند و در کنار آن وحدت مردم آن کشور از هندویان و مسلمانان

گاندی در هدف تحصیل استقلال هند، موفقیتی ناکافی و خسران ساز داشت. به این توضیح که گرچه مبارزات استقلال طلبانه او سبب کوتاهی دست انگلستان در کل گردید وی تقسیم هندوستان به پاکستان و بنگلادش زخمی بود که بر پیکر هندوستان وارد گردید که با شناسایی آن کشورها بعنوان کشورهای مستقل در ساز مان ملل زخم تجزیه به قطع بدن هند تبدیل ابدی گردید انگیزه ترور گاندی هم همین تجزیه هندوستان بود.

اما وحدت مردم هند یعنی پیروان ادیان مختلف که مهمترین آنها هندویان و مسلمان بودند و گاندی سالها برای انجام این مهم روزه گرفت به هیچ موفقیتی نرسید چنانکه هنوز هم کشمکش های مسلمانان و هندویان جریان دارد حتی تقسیم هند به پاکستان هم زانیده همین دوگانگی است.

گاندی نکرد و ما کردیم

چنانکه میدانیم و تاریخ هند گواهی میدهد گاندی امر استقلال هند را موکول به وحدت و همبستگی مردم هند نساخت و با همان گروه طرفدارانش مبارزه برای استقلال هند را بمدت ۲۰ سال دنبال کرد.

اما مبارزه سیاسی ما برخلاف روش والگویی گاندی سی سال است که منتظر اتحاد همه گروه ها و در مفهوم صادقانه همزیستی گرگ و میش است و چون بارها ناامیدی از تحقق این امر اعلام و باز بارها انجام آن نوید داده شد و بهر حال سی سال است که آغاز مبارزه موهول و معلق و مشروط به جدی شدن قصه همبستگی شده و قرانن نشان میدهد که معقول نیست کسی انجام امری راموکل به امر دیگری بنماید که سی

دو سال انجام پذیر نبوده، میتوان این برداشت را ارائه داد که اتحاد و همبستگی که گره کور مبارزه سیاسی ما گردیده، گرهی است که ما، علاقمند به باز نشدن آن هستیم والا وقتی گره ای آنچنان کور باشد که نتوان بادیست و دندان باز کرد با بریدن آن بند، حرکت مبارزه آغاز میشود، آیا اگر گاندی مبارزه استقلال طلبانه خود را منوط به وحدت و یگانگی مردم هند میساخت باتوجه به این که آن همبستگی صورت نگرفت آیا مبارزه استقلال طلبانه او آغاز میشود؟

به این دلیل است که قرانن، این توجه رامیده که معلق ساختن اقدامات لازم برای آغاز مبارزه رهانی بخش ایران به وحدت و همبستگی گروهها که شخص اعلیحضرت هم به واهی بودن آنها اذعان فرمودند میتواند بهانه ای به حساب آید که ترس و واهمه از مسئولیت را پرده پوشی مینماید.

مقایسه دوم - نافرمانی مدنی و مقاومت منفی

گاندی مبارزه بدون خشونت را یک امر طبیعی میشناخت و آنرا یک فکر خاص به حساب نمیآورد محققین، اساس مبارزه بدون خشونت را رادریان بودا و عیسی میدانند. در ادبیات و فرهنگ ما قرنهای قبل از گاندی توسل به مماشات و دوری از خشونت برای رفع مشکلات توصیه شده است و ضرب المثل «گره ای که بادیست باز میشود نیازی به دندان ندارد» گویای همان توصیه هاست.

عادت مامردم چنین است که از یک بحث فلسفی و یا توصیه و یانصیحت، آنچه را که بنفع خودمان است میگیریم و آنچه که رضایت ماراتامین نمیکند نادیده گرفته و به کنار میگذاریم.

این عادت نه چندان مطلوب را در ترم مبارزه بدون خشونت گاندی والگویی نافرمانی مدنی ما که اعلیحضرت آنرا همپایه و مقبوس از طرح گاندی میدانند میتوان دید، یعنی اکنون به متن کامل تر مبارزه بدون خشونت گاندی رجوع میکنیم تا امکان قیاس آن بالگویی نافرمانی مدنی ما ممکن گردد.

«گاندی نمیخواست ترس از برداشتن سلاح و یاترس از احساس ناتوانی در پیروانش مشاهده کند لذا در نوشته هایش آمده که «لازم نیست همه دست از خشونت بردارند بویژه اگر خشونت در مقابل ترس باشد. قویاً معتقدم هر جا بین خشونت و ترس گرفتار شدیم باید خشونت را نپذیریم در هر جلسه ای تاکید میکنم تاراه بدون خشونت سبب تسلیم افراد صاحب قدرت در مقابل قدرتمند تر از خود نشود باید این راه را برگزید، اما اگر با خشونت بتوانید مقابل آن وضعیت به ایستید و تنها راه احقاق حق خشونت باشد بهیچ تاملی باید سلاح برداشت. من هرگز نمی پسندم که افراد شجاع به خاطر عدم رعایت اصل عدم خشونت در برابر نفوذ نیروها تسلیم شوند و از آنها بترسند که مبادا خشونت ایجاد شود. شجاعت فقط در خوب تیر انداختن خلاصه نمیشود بلکه در جلوگیری از مرگ و آماده سینه سپر کردن در مقابل گلوله دشمن نیز شجاعت است»

تجلیل از گاندی - یونسکو

تشریح تر مبارزه بدون خشونت گاندی دقیقاً همان است که در فرهنگ ما گفته شده است «زدی ضریتی، ضریتی نوش کن» در سالهای نخست و بعد آن تر گاندی مورد تاسی مبارزه ما بود، مقصودم آنجاست که اعلیحضرت فرمودند «ما شروع نمیکنیم بگذارید آنها شروع کنند» - «نگرانی من آنجاست که این رژیم با زبان خوش کنار نرود و ما

مجبور شویم که اسلحه بکارگیریم»- «امید وارم براندازی آنان ۷۲ ساعت بیشتر بطول نیانجامد» و بعد از مبارزه تبدیل شد به اینکه «بهترین راه این است که صبر کنیم که آنها خودشان، خودشان رابدست خودشان از بین ببرند» و امروز که صحبت از اقدامات متناسب باخسونت رژیم غاصب کفرزمن شناخته میشود.

رهبری گاندی و رهبری ما

کنگره ملی هند چندسالی بود که برای استقلال هند تلاش میکرد هند در سال ۱۹۱۵ در وضعیت بسیار مایوس کننده ای قرار داشت. کنگره ۱۷ سال تا سال ۱۹۱۵ فقط شبیه کلویی بود که می آمدند در آن بحث و جدل میکردند. گاندی در سال ۱۹۲۰ کنگره ملی هند را به جمعیت مردمی تبدیل و کنگره مزبور به حزب مردم تغییر نام داد گاندی یک مرکزیت قوی و تشکیلاتی بوجود آورد ..... (همان ماخذ)

اما ما ۳۰ سال است که از ایجاد یک تشکیلات سیاسی با همه اصرار ایرانیان داخل و خارج امتناع میکنیم آیا اگر گاندی فقط یکبار به پیروانش میگفت «هرچه اصرار کنید من نه رهبری میکنم و نه کسی را انتخاب میکنم» و چندین بار هم اعلام کنیم که قبول رهبری کردم و بعد فسخ تصمیم کنیم آیا این میشود الگوی مبارزه گاندی؟ اگر گاندی به پیروانش میگفت «بروید بگردید رهبرانتخاب کنید» گاندی پیروی داشت؟

میردی که الگوی مراد خودش رابکار نبدد، مرید شناخته نمیشود، «تجلیل حق مرید است نه متمرذ از مراد»

وابستگی به بیگانه

گاندی ظرف ۱۰ سال ۱۷ بار دست به اعتصاب غذا زد در اعتراض به قوانین بریتانیا و ما ۱۷ بار صریح و آشکار، توکل توسل خودمان رابه خارجی ها تحت عنوان «جامعه جهانی» اعلام کردیم و الگوی مبارزه خودمان را چنین نوشتیم که «تاجامعه جهانی کمک و حمایت نکند هیچ معجزه ای روی نخواهد داد» ما مدال شجاعت و وطن پرستی را از بیگانه خواستیم ما بکار بستن الگوی لیبی رابه شورای امنیت خواستار شده ایم.

آیا اگر گاندی یک اشاره بسیار سربسته به توسل و توکل به خارجیان داشت موفقیتی میداشت و هندی ها اورا قدیس میشناختند؟

گاندی ظرف ۲۰ سال وضع کلی هندوستان را تغییر داد ولی خودش در این مدت هیچ تغییری نکرد ولی آیا ما هم مانند گاندی ظرف این سی سال یک حرف زده ایم و هر روز تغییر نکرده ایم؟

اتلاف ایام مبارزه

گاندی میگفت «نباید دانه ای برنج و یا تکه کاغذی رابه هدر بدهید وقتتان رانیز. وقت مامتعلق به خودمان نیست بلکه متعلق به ملت است و ما امانت دار آن هستیم که باید به بهترین نحوی از آن بهره گیریم»

آیا ما هم نسبت به هدر نشدن ایام مبارزه همان الگوی گاندی رابکار میبریم و در عین اینکه چند بار گفته ایم که دیگر فرصت نیست و نباید وقت مبارزه تلف بشود و باز هم در مسیر اتلاف زمان مبارزه جد و جهد نکرده ایم؟ و آخر سر هم مدعی شویم که بیست و سی سال در مقابل ۵۰۰۰ سال عمر یک ملت زیاد نیست؟

الگوی مبارزه استقلال طلبانه گاندی رادنبال میکنیم؟

گاندی درباره الگوی حرکت در مبارزه میگوید «لحظاتی در زندگی پیش میآید که باید به اقدام پرداخت و جلورفت حتی اگر نتوان بهترین دوستان رابا خود برد» (کتاب تجلیل از گاندی یونسکو)

آیا ما هم به این استراتژی مبارزاتی گاندی تاسی داریم و یا حرکت بسوی مبارزه رامنوط و معلق حضور جمعی موهوم کرده ایم آنهم سی سال؟ وبعد هم درسی امین سال اعلام کنیم که >هیچ گروه سازمانی که بتوان روی آن حساب کرد وجود ندارد<

فَسِیَلِهَا

تزیارگیری گاندی در فعالیت های سیاسی واجتماعی از این توصیه او شناخته میشود که گفته است:

>از هر چیز تازه اش را انتخاب کنید ولی از دوست کهنه اش را <

آیا ما هم همین شیوه رابکار میبریم ویادوستان ووفاداران کهن پیمان خود رافسیل و طرد میکنیم؟! (!)

واعلام میشود که، ما با آنها کاری نداریم؟

قدیسی گاندی وترک هویت نهادی ما

گاندی یک شخصت ورهبر مذهبی بود او این قدیسی را کاملاً حفظ کرد ولی ما که واجد یک تقدیسی تاریخی وهویت ملی ونهادی بودیم که سنت وفرهنگ وباورها دینی ما آنرا فریزدانی مینامد، آنرا براحتی یک آب خوردن رها کردیم.

ما از شیوه مبارزه گاندی فقط یک واژه بدون خشونت راجسبیده ایم آنهم باتحریف

به امید بیاری ما